

forbrugerne af den kommunale forsyningsydelse.⁵⁾

Hvile-i-sig-selv-princippet er udviklet i administrativ tilsynspraksis og udspringer af retsgrundsætninger om magtfordrejning, herunder legalitetsprincippet, og princippet er begrundet i et ønske om at beskytte forsyningsaftagere og kommunens skatteborgere. Princippet er imidlertid endnu ikke bekræftet af domstolene, hvilket indebærer, at princippet ud fra en traditionel retskildemæssig forståelse ikke entydigt er et retligt princip. Princippet må dog anses for at være del af den praktiserede ret hos de kommunale tilsynsmyndigheder og hos energiprismyndighederne, jf. nedenfor.

Administrativ praksis om hvile-i-sig-selv-princippets betydning ved salg af kommunal elforsyningsvirksomhed

Såvel energiprismyndighederne som de kommunale tilsynsråd har haft lejlighed til at vurdere, om den kommunalretlige grundsætning om, at kommunal forsyningsvirksomhed skal hvile i sig selv, indebærer, at et eventuelt salgsprovenu skal komme elforbrugerne til gode eller frit kan anvendes af kommunen som ejere af de kommunale forsyningsvirksomheder.

Det daværende Elprisudvalg behandlede spørgsmålet i to sager i 1995, hvor henholdsvis Kolding Kommune og Sønderborg Kommune solgte kommunens kraftværksandele til en selvejende institution, der fortsatte den kommunale elforsyning i samarbejde med et forbrugerejet oplandselskab.⁶⁾ Elprisudvalget anvendte specialkommunebegrebet⁷⁾ og udtalte, at det vil være i strid med elforsyningsloven, såfremt et salgsprovenu fra salg af en kraftværksandel ikke kom elforbrugerne til gode. Elprisudvalget foreslog, at salgsprovenuet kunne udbetales til forbrugerne, eller at kraftværksandelen kunne over-

føres vederlagsfrit til den selvejende institution, der fortsatte den kommunale elforsyning.

Konkurrenceankenævnet fik efterfølgende lejlighed til at prøve Elprisudvalgets afgørelser. Konkurrenceankenævnet sondrede mellem henholdsvis den værdi af kraftværksandelen, der var oparbejdet før og efter 1. januar 1977, hvor elforsyningsloven trådte i kraft. Konkurrenceankenævnet fastslog, for så vidt angår den del af værdien af kraftværksandelen, der var oparbejdet efter 1. januar 1977, at kommunen var afskåret fra at disponere over denne, da den tilhørte forbrugerne. For så vidt angår den del af værdien af kraftværksandelen, der var oparbejdet før 1. januar 1977, fandt Konkurrenceankenævnet, at Elprisudvalget ikke havde kompetence til at tage stilling hertil, idet der var tale om kapital oparbejdet, før den første elforsyningslov trådte i kraft.⁸⁾

I forlængelse af Konkurrenceankenævnets afgørelse behandlede Tilsynsrådet for Vejle Amt spørgsmålet, om kommunen kunne disponere over den del af værdien af kraftværksandelene, der var oparbejdet før 1. januar 1977. Tilsynsrådet udtalte, at der også før elforsyningslovens ikrafttræden 1. januar 1977 måtte antages at gælde et hvile-i-sig-selv-princip, og at dette princip indebar, at salgsprovenuet skal komme forbrugerne til gode.⁹⁾ Tilsynsrådet støttede blandt andet sit synspunkt på udtalelser fra Folketingets Ombudsmand, efter hvilke et hvile-i-sig-selv-princip stede havde været gældende for kommunal forsyningsvirksomhed,¹⁰⁾ samt legalitetsprincippet, hvorefter det kræver hjemmel i lov at gøre indgreb i borgernes rettigheder.

De kommunale tilsynsråd har i forbindelse med godkendelse af kommunernes udskillelse af elforsyningsvirksomhed tillige forudsat, at værdierne i virksomheden tilhører forbrugerne, uanset om disse er oparbejdet før eller efter 1. januar

⁵⁾ Birgitte Egelund Olsen, »Hvile i sig selv princippet«, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1999 s. 247

⁶⁾ Elprisudvalgets afgørelse af 12. september 1995 vedrørende Sønderborg Kommune og Elprisudvalgets afgørelse af 12. september 1995 vedrørende Kolding Kommune.

⁷⁾ Specialkommunebegrebet stammer fra Erik Harder i »De kommunale opgaver«, Juristforbundets Forlag, 1965, side 50, 60, 103 og 106 og anvendes tillige af Mogens Heide Jørgensen, "Den kommunale Interesse", G.E.C. Gad, 1993 side 533, hvor følgende definition angives: »Specialkommune er teoriens navn på den personkreds, som er tilsluttet den kommunale forsyningsvirksomhed eller omfattes af fælles grundejerpligter. Kredens anliggender varetages af kommunalbestyrelsen...«

⁸⁾ Konkurrenceankenævnets kendelse af 20 februar 1996 vedrørende Sønderborg Kommune og kendelse af 7. juni 1996 vedrørende Kolding Kommune.

⁹⁾ Skrivelse af 24. januar 1997 fra Tilsynsrådet for Vejle Amt, j. nr. 1995-951/207.

¹⁰⁾ FOB 1972.101 og FOB 1975.380